УДК 35.072.8

А. П. Федорук,
здобувач кафедри економічної політики,
Національна академія державного управління При Президентові України

ОПТИМІЗАЦІЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ В УМОВАХ ОБМЕЖЕНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ (НА ПРИКЛАДІ ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТУ м.БУЧА ЗА 9 МІСЯЦІВ 2011 РОКУ)

Стаття присвячена проблемам оптимізації фінансових видатків при формуванні методики обрахунку обсягу доходів загального фонду місцевого бюджету; визначення фінансового ресурсу, який використовується у галузі освіти, охорони здоровя, культури; враховування видатків на утримання закладів соціальної спрямованості.

Article is devoted to problems of formation and methods for calculating the amount of general fund revenues of local budgets to determine financial resources, which is transmitted from the state budget to local delegated authority in the field of youth policy, vrahovuvannya expenditures for the maintenance of social orientation.

Ключові слова: бюджет, надходження, фінансовий ресурс, податки, бюджетні кошти, використання коштів.
Key words: budget, revenues, taxes, use of funds, control.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Україна приділяє велику увагу проблемам при формуванні місцевих бюджетів, починаючи від сільських, селищних рад, міст обласного значення та закінчуючи бюджетом держави на 2011 рік.

Крім того, внесені до Бюджетного кодексу України зміни, суттєво послаблюють фінансову спроможність та незалежність обласних та районних бюджетів. Перерозподіл ряду податків та платежів на користь бюджетів місцевого самоврядування здійснено, насамперед, за рахунок обласної та районної ланки.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ, В ЯКИХ ЗАПОЧАТКОВАНО РОЗВ'ЯЗАННЯ ДАНОЇ ПРОБЛЕМИ, ТА ВИДІЛЕННЯ НЕ ВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ПИТАНЬ

За таких поставлених проблем виникає наукова дискусія навколо основних питань: чому з року в рік ми маємо проблеми з виконанням дохідної та видаткової частин бюджету; яким чином ми можемо зробити позитивні макроекономічні прогнози загалом по державі. Відтак, у випадку нереального завищення цього прогнозу, місцеві органи влади самоврядування не зможуть забезпечити виконання розрахункових показників Міністерства фінансів за доходами.

Але у вітчизняній науковій літературі ця проблематика ще не стала об'єктом для грунтовних досліджень, що зумовлює актуальність даного дослідження.

ФОРМУВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Завданням статті є упорядкувати на законодавчому рівні окремі нормативні документи для вдосконалення процесу планування та використання бюджетних коштів. Розробити та затвердити нормативні документи.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Бюджет міста Буча за 9 місяців 2011 року по доходах загального фонду (не враховуючи офіційні трансферти) виконано на 133,1 %, що на 6554,4 тис. грн. більше проти плану за відповідний період року, а також по доходах загального фонду, враховуючи офіційні трансферти, виконано на 110,28 % при плані по доходах за 9 місяців 2011 року — 54756,5 тис. грн. надійшло 60387,4 тис. грн., що на 5630,9 тис. грн. більше проти плану за відповідний період року. Спеціальний фонд виконано на 72,65 %, при уточненому плані по доходах на 2011 рік 21330,4 тис. грн. надійшло 15497,5 тис. грн., що на 5832,9 тис. грн. менше від уточненого плану по доходах.

Доходів загального фонду бюджету міста за 9 місяців 2011 року, враховуючи офіційні трансферти, надійшло 60387,4 тис. грн., або на 5667,7 тис. грн. більше проти

фактичних надходжень за відповідний період минулого рок [3].

При формуванні бюджету міста на 2011 рік враховані бюджетні та податкові нововведення, які були встановлені на загальнодержавному рівні. Іншою особливістю є той факт, що Бюджетний кодекс в новій редакції суттєво змінив напрями бюджетних потоків.

Доходи загального фонду поділяються на два кошики: доходи, що закріплюються за бюджетами місцевого самоврядування та враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів (на виконання делегованих повноважень), і доходи місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів (на виконання власних повноважень) [1].

Відповідно до статті 64 Бюджетного кодексу України до доходів, що закріплюються за бюджетами місцевого самоврядування та враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів, належать:

1) 75 відсотків загального обсягу податку на доходи фізичних осіб, що сплачується (перераховується) на території міста Буча;

2) реєстраційний збір за проведення державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб — підприємців, що справляється виконавчими органами відповідних місцевих рад;

3) державне мито в частині, що належить відповідним бюджетам.

Основним джерелом надходжень є податок на доходи фізичних осіб та плата за землю, що становлять відповідно 49,3% та 48,7% від загальної суми надходжень загального фонду бюджету міста за 9 місяців 2011 року.

Надходження податку на доходи фізичних осіб зараховується до бюджету міста в розмірі — 75% від загальної суми сплати податку, згідно ст.65 Бюджетного Кодексу України. За 9 місяців 2011 року податок з доходів фізичних осіб надійшов у сумі 13064,0 тис. грн., що на 3512,5 тис. грн. більше проти плану по цьому виду податку за 9 місяців 2011 року та становить 136,3 % виконання.

У порівнянні з надходженнями прибуткового податку з фізичних осіб за відповідний період минулого року цей вид податку збільшився на 3181,4 тис. грн.

Станом на 01.10.2011 року податковий борг по сплаті податку з доходів фізичних осіб за даними податкової інспекції становить 48113,47 грн. В результаті податкового боргу (станом на 01.10.2011 року) не надійшло до бюджету міста податку з доходів фізичних осіб в сумі 36085,10 грн. (75 % від загального обсягу податкового боргу по цьому виду податку).

Реєстраційний збір за проведення державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, що справляються виконавчими органами відповідних місцевих рад на 2011 рік, надходить відповідно до Податкового Кодексу України, постанов Кабінету Міністрів України від 25 травня 1998 року № 740 "Про порядок державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності", від 30 березня 1998 року № 383 "Про розміри і порядок справляння плати за державну реєстрацію благодійних організацій", від 26 лютого 1993 року № 143 "Про порядок справляння і розміри збору за реєстрацію об'єднань громадян" (зі змінами і доповненнями) та зараховуються до бюджету міста, за місцезнаходженням (за місцем проживання) суб'єкта підприємницької діяльності.

Реєстраційний збір за проведення державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб — підприємців, що справляється виконавчими органами відповідних місцевих рад (код 220103), надійшов у сумі 10681,1 грн., що на 1718,90 грн. менше проти плану за цим видом збору та становить 86,14 % виконання. В порівнянні з відповідним періодом минулого року надходження за цим видом збору зменшились на 1073,9 грн.

Державне мито в частині, що належить відповідним бюджетам, надійшло в сумі 71589,28 грн., що на 18889,28 грн. більше проти плану по цьому виду податку та становить 135,84% виконання. В порівнянні з надходженнями державного мита за відповідний період минулого року цей вид податку збільшився на 23624,03 грн. Темп приросту складає 49,25%.

Склад доходів загального фонду місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів, визначений частиною першою статті 69 Бюджетного кодексу України.

До доходів, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів та за якими прогнозуються надходження до загального фонду бюджету міста, належать:

1) 75 відсотків загального обсягу фіксованого податку на доходи від підприємницької діяльності фізичних осіб, що зараховується до місцевого бюджету;

2) податок на прибуток підприємств та фінансових установ комунальної власності;

3) плата за землю, що зараховується до місцевого бюджету;

4) місцеві податки і збори (крім єдиного податку), що зараховуються до бюджетів місцевого самоврядування (крім збору в частині провадження торговельної діяльності нафтопродуктами, скрапленим та стиснутим газом на стаціонарних, малогабаритних і пересувних автозаправних станціях, заправних пунктах);

5) частина чистого прибутку (доходу) комунальних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до бюджету, у порядку, визначеному відповідною місцевою радою;

6) адміністративні штрафи, що накладаються місцевими органами виконавчої влади та виконавчими органами місцевих рад або утвореними ними в установленому порядку адміністративними комісіями;

7) надходження від реалізації безхазяйного майна, знахідок, спадщини;

8) збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності;

9) інші надходження.

Фіксованого податку на доходи фізичних осіб від зайняття підприємницькою діяльністю, нарахованого до 1 січня 2011 року, що зараховується до місцевого бюджету, надійшло за 9 місяців 2011 року 14588,08 грн., що на 4588,08 грн., більше, ніж заплановано на відповідний період і на 62797,25 грн. менше, ніж надійшло за 9 місяців 2010 року.

Згідно п.2 ст.69 Бюджетного Кодексу України до доходів місцевого бюджету в розмірі 100,0% зараховується податок на прибуток підприємств та фінансових установ комунальної власності.

Станом на 01.10.2011р. податок на прибуток підприємств та фінансових установ комунальної власності надійшов у сумі 96196,76 грн., що на 68196,76 грн. більше проти плану по цьому виду податку за 9 місяців 2011 року та становить 343,56 % виконання. В порівнянні з відповідним періодом минулого року цей вид податку більше на 72233,76 грн.

Станом на 01.10.2011 року податковий борг по сплаті

податку на прибуток, за даними податкової інспекції, становить 1200,0 грн.

За 9 місяців 2011 року плата за землю надійшла в сумі 12839,6 тис. грн., що на 2906,8 тис. грн. більше проти плану по цьому виду податку та становить 129,26% виконання. В порівнянні з відповідним періодом 2010 року цей вид податку більше на 3041,4 тис. грн. Темп приросту становить 31,04%.

Станом на 01.10.2011 року податковий борг по платі за землю, за даними державної об'єднаної податкової інспекції м. Ірпінь, становить 1 767 075,27 грн.

Статтею 10 Податкового кодексу України визначено місцеві податки та збори. А саме:

— єдиний податок;

— збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності;

— туристичний збір та ін.

Місцеві податки і збори (крім єдиного податку), що зараховуються до бюджетів місцевого самоврядування (крім збору в частині провадження торговельної діяльності нафтопродуктами, скрапленим та стиснутим газом на стаціонарних, малогабаритних і пересувних автозаправних станціях, заправних пунктах) та нараховані до 1 січня 2011 року, надійшли в сумі 31857,8 грн., що на 18,5 тис. грн. менше проти планових призначень та на 248,4 тис. грн. менше в порівнянні з відповідним періодом минулого року [4].

Станом на 01.10.2011 року податковий борг по сплаті комунального податку за даними податкової інспекції становить 7847,83 грн..

На виконання статті 10 розділу І та статті 268 розділу XII Податкового кодексу України № 2755-УІ від 02.12.2010 року, рішенням сесії Бучанської міської ради від 03 березня 2011 року прийнято положення про туристичний збір. За 9 місяців 2011 року надійшло 5574,89 грн. туристичного збору.

Збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності надійшов в сумі 192,3 тис. грн., що складає 118,1% виконання плану за 3 квартали 2011 року. та на 121,1 тис. грн. більше в порівнянні з відповідним періодом минулого року. Темп приросту складає 170,2%.

Станом на 01.10.2011 року податковий борг по сплаті деяких видів підприємницької діяльності за даними податкової інспекції становить 9235,08 грн.

Найпотужнішими підприємствами, установами та організаціями, які розташовані і здійснюють свою діяльність на території міста та сплачують податки до бюджету міста, є: ТОВ Бучанський завод склотари, ТОВ "Незалежна Інвестиційна Агенція", Відділ освіти Бучанської міської ради, АТ "Нова лінія", ТОВ "Прайм-склад", ДП ПМУ ВАТ "Південтеплоенергомонтаж", ДП "ЮТЕМ-інжинірінг", ТОВ НВП "Мадек", ТОВ "Ко "Будспецавтоматика", ТОВ "Інвестиційний будівельний холдинг", Бучанська спеціалізована школа-інтернат, ВК фірма "Агробудпостач", ПКПП "Теплокомунсервіс", Бучанське комунальне житлово-експлуатаційне підприємство, ТОВ "ТІС" Згурський, ГНЦ "Зелена Буча", Бучанська міська поліклініка, ЗАТ "НТБ", ТОВ "Айсберг-Логістик", Бучанська міська рада, КП "Міжміська станція швидкої медичної допомоги", ТОВ Український гуманітарний інститут, ТОВ "ЦУП-Буча", ВАТ "НДІСВ", Відділ культури та спорту Бучанської міської ради та ін., а також суб'єкти підприємницької діяльності: Садович А.В., Скуратівський Г.Б., Дірінько О.О., Топольська М.Д., Івасик О.І, Аксьон Г.О. та ін.

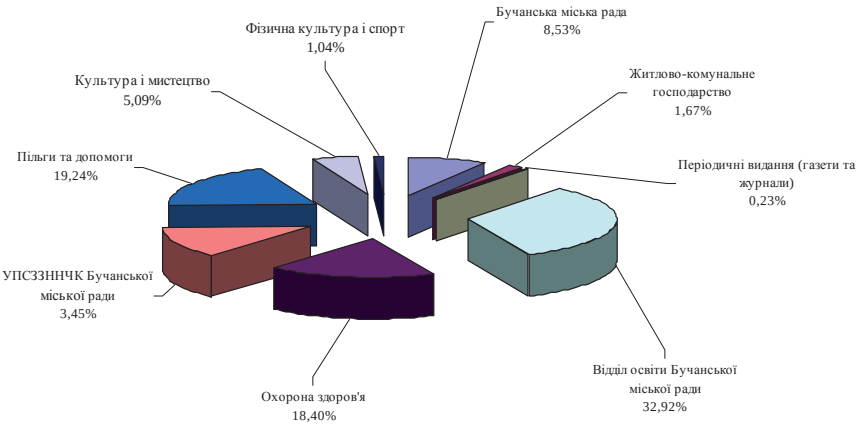

Рис. 1. Структура загального фонду головних розпорядників коштів по місту Буча за 9 місяців 2011 р. (тис. грн.)

За 9 місяців 2011 року до бюджету міста надійшло неподаткових надходжень (частини чистого прибутку (доходу) господарських організацій, які належать до комунальної власності), що вилучається до бюджету, адміністративні штрафи та інші санкції, інші надходження, державне мито) 116,7 тис. грн., що складає 159,04 % виконання та більше від плану по цьому виду доходу за відповідний період 2011 року на 43,3 тис. грн..

Станом на 01.10.2011 року податковий борг по сплаті частини чистого прибутку (доходу) господарських організацій (які належать до комунальної власності), що вилучається до бюджету, за даними державної об'єднаної податкової інспекції м. Ірпінь, становить 969,43 грн.

Адміністративні штрафи та інші санкції надійшли в сумі 20,3 тис. грн., що на 16,6 тис. грн. більше проти плану на 9 місяців 2011 року.

Адміністративні штрафи у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху у 2011 році до місцевого бюджету не надходять, у зв'язку з цим місцевий бюджет м.Буча за 9 місяців 2011 році не отримав коштів на суму 271,7 тис. грн.

Інші надходження за 3 квартали 2011 року склали 1525,43 грн. В порівнянні з відповідним періодом минулого року ці надходження зменшилися на 7016,67 грн.

Видатки загального фонду бюджету. Фінансування видатків за 9 місяців 2011 року по загальному фонду бюджету здійснювалось по шести головним розпорядникам коштів. В першу чергу, видатки направлялись на захищені статті: заробітну плату, нарахування на заробітну плату працівникам бюджетних установ, харчування дітей в ДЗО, школах міста Буча, оплату комунальних послуг та енергоносіїв. Фінансування проводиться згідно бюджетної функціональної та економічної класифікації видатків. Видатки загального фонду за 9 місяців 2011 року профінансовані повністю відповідно до потреби, заявленої головними розпорядниками коштів. В межах норм чинного законодавства перевитрат по установам за 9 місяців 2011 року немає.

Видатки міського бюджету за 9 місяців 2011 року в цілому виконані на 90,8 % (при плані на поточний період — 59099098,94 грн., касові видатки — 53087113,33 грн. додаток № 2) (рис. 1).

Видатки загального фонду міського бюджету по пе-

редачі міжбюджетних трансфертів на охорону здоров'я м. Ірпінь становить 2084000,0 грн. при плані 2344500,0 грн., що становить 88,9% виконання.

Найбільш питому вагу у видатках загального фонду міського бюджету складають видатки на освіту, соціальний захист, охорону здоров'я, культуру та спорт.

За звітний період у першочерговому порядку проводилося фінансування видатків по забезпеченню своєчасної виплати заробітної плати працівникам бюджетної сфери з дотриманням діючих умов оплати праці. На оплату праці працівникам бюджетної сфери спрямовано 26484599,34 грн., що становить 49,3 % від загальної суми видатків. Видатки на оплату енергоносіїв, що споживаються бюджетними установами, профінансовані в сумі 3616046,27 грн. (6,7%). Видатки на продукти харчування становлять 1330029,59 грн. Видатки на придбання медикаментів за відповідний період становлять 249103,18 грн. Всі розпорядники місцевого бюджету включені в мережу бюджетних установ відповідно до вимог Бюджетного Кодексу України для здійснення соціальних функцій передбачених Законом України "Про місцеве самоврядування в Україні".

Освіта. Галузь освіти утримує 6 загальноосвітніх шкіл, 5 дитячих дошкільних закладів, позашкільних навчальних закладів, методичного кабінету, централізованої бухгалтерії. Видатки по освіті становлять 17910565,63 грн. при плані 19380940,0 грн., або 92,4 %. Загальна кількість штатних одиниць — 682,8; фактично зайняті посади станом на 01.10.2011 року — 664,1.

Видатки на виплату заробітної плати з нарахуванням становлять 13648494,33 грн., при плані 14914310,0 грн. (91,5 % виконання) на оплату комунальних послуг та енергоносіїв 2586277,36 грн. при плані 2635150,0 грн. (98,1% виконання).

Вартість перебування однієї дитини в дошкільних закладах міста становить 5318,26 грн. (1210 дітей); утримання одного учня в загальноосвітніх школах міста — 3656,04 грн. (2738 учнів).

Вартість харчування однієї дитини в дошкільних закладах становить 15,65 грн. за один діто-день.

Послуги харчування на одного учня в день в загальноосвітніх школах міста за 9 місяців 2011 року становить 6—10 років — 12,00 грн.; 10—14 років — 12,50 грн.; старше 14 років — 13,80 грн.

Культура. Галузь культури в місті налічує 2 бібліотеки, 3 будинки культури, 2 музеї, школу естетичного виховання, відділ культури та спорту загальна кількість штатних одиниць по відділу культури становить 128,5 штатних одиниць станом на 01.01.2011 року, фактично зайняті станом на 01.10.2011 року 126,0 штатних одиниць.

На утримання установ культури і мистецтва міста використано 2734144,58 грн. при уточненому плані на відповідний період 3349830,00 грн., що становить 81,6 % виконання. На заробітну плату з нарахуваннями використано 2081417,65 грн., оплату комунальних послуг — 153217,78 грн.

Видатки на проведення міських заходів за 9 місяців 2011 року склали 781468,15 грн. при плані 1015000,0 грн., що становить 76,9%. Закладами культури було проведені масові заходи для дітей та молоді міста а саме: новорічні та різдвяні вистави, дискотеки, день вшанування воїнів — учасників бойових дій на території Афганістану та день захисника вітчизни, заключний тур Всеукраїнського теле-радіо фестивалю "Прем'єра пісні-2010", день народження Т.Г. Шевченко, Міжнародний жіночий день 8 Березня та інші.

Соціальний захист та соціальне забезпечення. На дитячі будинки (в т.ч. сімейного типу, прийомні сім"ї) при плані 24065,0 грн. використано 24065,0 грн.(100,0%)

По соціальному захисту та соціальному забезпеченню використано 15804432,63 грн. при уточненому плані на відповідний період 16268108,05 грн., що становить 97,1% виконання.

На соціальні програми і заходи державних органів у справах молоді та сім"ї використано 429350,20 грн. при уточненому плані 471800,0 грн., що становить 91,0 % виконання за відповідний період.

Видатки на програми соціального захисту дітей за 9 місяців 2011 року при плані — 8225,0 грн. видатки — 2000,0 грн. (24,3%).

Згідно Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту", використано на надання пільг ветеранам війни та праці у сумі 1770499,83 грн., при плані 1936963,83 грн., що становить 91,4 % виконання.

На надання пільги ветеранам військової служби та ветеранам органів внутрішніх справ використано 144755,05 грн., при плані 156791,05, що становить 92,3 % виконання.

На надання пільг громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, за 9 місяців 2011 року використано 1343812,08 грн., при плані 1481122,78 грн., що становить 90,7 % виконання за відповідний період.

На надання пільг громадянам передбачених пунктом "ї" частини першої статті 77 Основ законодавство Про охорону здоров'я, частиною 4 статті 29 Основ законодавство про культуру, абзацом першим частини 4 статті 57 Закону України "Про освіту" за 9 місяців 2011 року використано 160021,18 грн. при плані 169314,18 грн. — 94,5 % виконання.[2]

На надання пільги окремим категоріям громадян з послуг зв'язку використано 117945,36 грн., що становить 100,0 % виконання.

Надання пільги багатодітним сім'ям на житлово-комунальні послуги надано 373 особам на загальну суму 134403,39 грн., при плані 139532,39 (96,3 % виконання).

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Таким чином, враховуючи вищенаведене, у бюджеті на 2011 рік необхідно:

1) передбачити додаткову дотацію на вирівнювання фінансової забезпеченості місцевого бюджету, без урахування цільових субвенцій;

2) запровадити механізм списання середньострокових позик, що надавались з єдиного казначейського рахунку до 2011 року місцевому бюджету зв'язку із невиконанням розрахункових показників Міністерства фінансів за доходами І кошика;

3) з метою погашення заборгованості перед бюджетом і державними цільовими фондами передбачити достатній обсяг фінансового ресурсу.

Література:

1. Закону України із змінами та доповненнями №3954 від 20.10.2011 р. "Про Державний бюджет України на 2011 рік".

2. Закону України № 1060 від, із змінами від 11 червня 2008 року "Про освіту".

3. Рішення 16 сесії шостого скликання Бучанської міської ради "Про виконання бюджету міста Буча за 9 місяців 2011 року" від 27 жовтня 2011 року.

4. Пояснювальна записка про виконання бюджету міста Буча за 3 квартал 2011 року.

Стаття надійшла до редакції 21.11.2011 р.